

Секція 3. ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

УДК 378.1

НЕПЕРЕРВНА ОСВІТА ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

*Левченко О.П., к.е.н., доцент,
levchenkoolgahnadu@gmail.com*

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Сучасний етап економічного розвитку держави характеризується високим рівнем нестабільності середовища, швидкими та кардинальними змінами у підходах до управління господарською діяльністю. Знать, отриманих під час навчання у вищому навчальному закладу виявляється недостатньо для вирішення всього комплексу завдань, які щодня постають перед фахівцями і відрізняються новизною та неповторністю. Показником високого рівня професійної компетентності є здатність до постійного навчання, що робить дослідження аспектів безперервної освіти актуальним.

Започаткував наукове обґрунтування концепції безперервної освіти П. Ленгранд у 1965 році [1]. В сучасних умовах ідея безперервної освіти завойовує все більше прихильників та набуває нових форм. Питанням вивчення передумов та розвитку підходів до безперервної освіти присвятили увагу В.А.Дегтярьов [2], В.В.Колос, А.І.Кравченко, С.П.Кудрявцева, В.Н.Скворцов, О.Тоффлер та інші. Активне впровадження практики організації різних форм роботи передбачає обласна програма розвитку освіти «Новий освітній простір Харківщини» на 2019-2023 рр.

В педагогічній науці під безперервною освітою розуміється освіта протягом усього життя, продиктована інноваційними зрушеннями сфер життя людини. На загальному рівні склалося розуміння безперервної освіти як системи, здатної подолати відставання і забезпечити соціально-економічний розвиток держави. В період економічного зростання популярні теорії про значущість освіти як його основного фактору. Під час спадів система освіти підпадає під шквал критики та потерпає від ідей, які ставлять під сумнів вклад освіти в економічне зростання [3]. Позитивним в цій

ситуації є пошук і реалізація нових підходів до підвищення компетентності фахівців та якості освіти в цілому.

В підготовці фахівців виділяють наступні етапи освітньої діяльності [2]: формальну освіту, що завершується видачею диплома; неформальну освіту (курси, стажування, вебінари); інформальну освіту як самостійну діяльність, що передбачає вивчення нормативно-правової бази, передового досвіду, зовнішньої звітності, притаманної конкретній сфері діяльності або займаємій фахівцем посаді.

Стосовно економічної проблематики безперервної освіти існує точка зору про необхідність розмежування людського капіталу на загальний та спеціальний [4]. Загальний капітал – це універсальні знання, що можуть бути застосовані на будь-якому підприємстві. Він створюється на першому етапі підготовки фахівця і фінансується державою або студентом, майбутнім працівником. Спеціальний людський капітал – це вузькі знання та навички, отримані на конкретному підприємстві, при виконанні посадових обов'язків. Його формування, фінансування і подальший розвиток залежить як від особливостей підприємства, так і від окремого фахівця.

Меморандумом про безперервну освіту Комісії Європейського Союзу було визначено шість основних напрямів розвитку безперервної освіти:

1. Нові базові знання і навички для всіх. Метою напрямку є надання загального доступу до освіти з метою отримання і вдосконалення умінь та навичок, необхідних для перебування в так званому інформаційному суспільстві.

2. Збільшення інвестицій в розвиток людських ресурсів з метою підняття пріоритету найважливішого надбання Європи — людей.

3. Інноваційні методики навчання мають на меті запровадження нових технологій навчання для системи безперервної освіти.

4. Принципово нова система оцінки отриманої освіти. Мета — корінним чином змінити підходи до розуміння і визнання навчальної діяльності і її результатів, особливо у сфері неформальної і неявної освіти.

5. Розвиток наставництва і консультування. Акцентувати увагу на важливості забезпечення кожному індивідууму вільний доступ до освітньої інформації і до необхідних консультацій і рекомендацій.

6. Наближення освіти до місця проживання. Наблизити можливості отримання освіти до місця проживання за допомогою

мережі навчальних і консультаційних пунктів, використовуючи сучасні інформаційні та комунікаційні технології [5].

Реалізація зазначених напрямків розвитку безперервної освіти зробить її універсальним типом освіти в сучасному суспільстві. Отже, враховуючи природу даного поняття та її спрямованість на безперервне освоєння нових знань та сучасних технологій, найбільшою сферою застосування безперервної освіти виступає саме постійне навчання та підвищення кваліфікації кадрів. Пропозиції щодо удосконалення і практичного застосування безперервної освіти рекомендується розробляти за напрямками:

1) В програму підготовчих курсів ВНЗ слід включати ознайомлення з особливостями майбутньої професії. В теперішній час знайомство зі специфікою професії відбувається в межах початкової дисципліни «Вступ до фаху» на першому курсі. Звичайно, абітурієнти відвідують «Дні відкритих дверей» та інші заходи, які влаштовують кафедри ВНЗ в межах профорієнтаційної роботи та мають загальне уявлення про обираємий напрямок навчання. Але саме тісний контакт з викладачами, які будуть працювати протягом усього періоду навчання у ВНЗ може зацікавити або навпаки, перенаправити абітурієнта і допомогти обрати професію, за якою людина буде із задоволенням працювати усе життя.

2) Найціннішим ресурсом виступає час і його слід витратити виключно на отримання освіти, яка за фахом буде відповідати покликанню особистості. Тому все більше батьки та підлітки цікавляться спеціалізованими секціями та розвивальними курсами на базі ВНЗ (юні архітектори, юні дизайнери, фізматика, робототехніка тощо). В цьому випадку знайомство з професією почнеться в середній школі і до ВНЗ будуть вступати більш мотивовані студенти.

3) Існує потреба підвищення зв'язку між ВНЗ та підприємствами, на яких проходять практику та працюють випускники. Проблема формального підходу до проходження виробничої практики досить не вирішена. Підприємства не зацікавлені приймати на практику студентів, витратити на них час та додаткові кошти на оплату праці керівника практики. Змінити ситуацію на рівні окремої кафедри можна за рахунок організації навчальних програм для працівників підприємств. Викладачі знайомлять підприємство з новітніми теоретичними напрацюваннями або закордонним досвідом, і отримують можливість забезпечити проходження практики для студентів.

4) Поглиблюючи попередню тезу слід відмітити, що не лише студенти, а і викладачі мають потребу в більш тісному контакті з підприємствами. Завантаженість викладачів не дає можливості бути зайнятим у виробничій сфері і сталі зв'язки з випускниками сприятимуть обміну досвідом.

5) З точки зору посилення практичної спрямованості навчання цікавою є німецька модель дуальної освіти, що характеризується зближенням систем освіти і зайнятості. Вона передбачає поєднання практичної підготовки на підприємстві та навчання в професійній школі. Коли 1-2 дні на тиждень слід відвідувати навчальний заклад і 3-4 дні – підприємство. По дуальним програмам навчають 340 професіям [6]. Прийнято вважати, що конкурентоспроможність Німеччини багато в чому забезпечена саме дуальною системою освіти. Вона отримала популярність на міжнародному рівні та практичне застосування в таких державах як Сербія, Словенія, Чорногорія, Данія, Нідерланди та ін.

Таким чином, в якості фактору підвищення професійної підготовки фахівців пропонується вважати теоретичні та практичні напрацювання підходів щодо неперервної освіти. Визначені основні напрямки, в межах яких доцільно розробляти практичні заходи.

Література:

1. Lengrand P. An Introduction to Lifelong Education/P.Lengrand. – Paris, UNESCO, 1975. – p. 157
2. Дегтерев, В.А. К вопросу о системе непрерывного профессионального образования / В.А. Дегтерев // Успехи современного естествознания. – 2014. – № 9-2. – С. 175-180.
3. Колганова, Н.А. Проблемы современной экономики / Н.А. Колганова // Проблемы науки и образования. - №3 (35) 2010. [Электронный ресурс]. Дата доступа – 08.02.2019. Режим доступа: <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=3301>
4. Беккер, Г.С. Человеческое поведение: экономический подход. Избр. тр. по эконом. Теории / Г.С. Беккер. — М.: ГУ ВШЭ, 2003.
5. Меморандум непрерывного процесса образования европейского союза. Адукатар № 2 (8), 2006 г С.25. Електронний ресурс: – [Режим доступу]:- http://adukatar.net/wp-content/uploads/2009/12/Adu_8_Pages_24-27.pdf
6. Дуальное обучение в РК: на пути к европейским стандартам URL:<http://iac.kz/ru/publishing/dualnoe-obuchenie-v-rk-na-puti-k-evropeyskim-standartam>